

**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ БЕЗПЕКОВОГО СПРЯМУВАННЯ ТА
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МІНІСТЕРСТВА
ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ**

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради ліцею

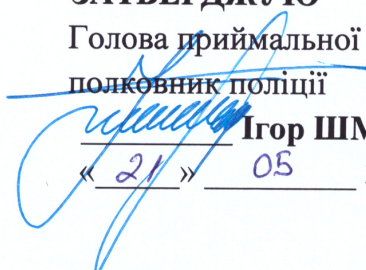
Протокол № 10

від « 21 » 05 2025 рік

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

полковник поліції

 Ігор ШМЕЛЬКОВ

« 21 » 05 2025 рік

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

**кандидатам для зарахування на здобуття
повної загальної середньої освіти**

**Івано-Франківськ
2025**

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування з української мови складено на основі Навчальної програми з української мови для загальноосвітніх закладів освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804) та на основі постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти».

Програму складено для кандидатів на зарахування, які вступають до Івано-Франківського ліцею безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання Міністерства внутрішніх справ України у 2025 році на основі базової загальної середньої освіти для здобуття повної загальної середньої освіти.

Програма складається з пояснювальної записки, переліку тем, що виносяться на вступне випробування, вимог до рівня підготовки, критеріїв оцінювання та списку рекомендованої літератури.

Ця програма забезпечить можливість кандидатам на зарахування систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання слід звернути увагу при підготовці до вступного випробування з української мови.

Мета вступного випробування з української мови – оцінити рівень підготовленості кандидатів на зарахування з української мови з метою конкурсного відбору для навчання в ліцеї.

На вступному випробуванні кандидати на зарахування повинні продемонструвати:

- рівень оволодіння орфографічними, стилістичними, лексичними, граматичними, пунктуаційними нормами сучасної української літературної мови;

- здатність до корекції орфографічної й пунктуаційної грамотності; збагачення словникового запасу термінологічною лексикою та фразеологією.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування;

ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформлювати роботу.

Розділ 1. Фонетика та орфографія.

Велика літера у власних назвах. Написання імен, по батькові, прізвищ, псевдонімів, прізвиськ. Складні прізвища, псевдоніми та імена, що пишуться через дефіс. Написання власних назв іншомовного походження. Написання індивідуальних назв: міфологічних істот і божеств, дійових осіб у літературних творах. Назви найвищих державних та міжнародних посад, міністерств, управлінь, установ та організацій. Агрономічні, астрономічні, історичні, літературні, географічні й топографічні назви.

Вживання апострофа. Вживання знака м'якшення після м'яких *д, з, с, дз, ц, л, н* у кінці слова та складу, після м'яких приголосних у середині складу перед *о*. У суфіксах іменників, прикметників та прислівників (*- зький, - ський, - цький; - зькість, - ськість, - цькість; - зько, - сько, - цько; - зькому, - ському, - цькому; - зьки, - ськи, - цьки*). Суфікси *- еньк-, - оньк-, - есеньк-, - ісіньк-, - ісіньк-*. Знак м'якшення у родовому відмінку множини іменників жіночого роду м'якої групи і відмінків середнього роду на *- нн (я), - ц (е)* II відміни, у дієслівних формах дійсного та наказового способу. Вживання апострофа на позначення роздільної вимови після твердих приголосних перед *я, ю, є, ї* (у корені та після префіксів). Апостроф у словах іншомовного походження.

Ненаголошені голосні *е, и, о*. Написання *е, и, о* у ненаголошених складах за умови добору слова для перевірки із наголосом на *е, и, о*.

Чергування приголосних при словозміні й словотворенні. Зміни приголосних у непрямих відмінках іменників, а також при утворенні нових слів. Групи чергувань *з-з-ж, к-ц-ч, х-с-ш*. Зміни приголосних при пом'якшенні. Основні позиції чергувань.

Спрощення у групах приголосних. Подвоєння, подовження приголосних. Збіг приголосних. Подвоєння *н* перед суфіксом *- ість*. Буквосполучення *- нн -* у прикметникових суфіксах. Подовження приголосних *д, т, з, с, л, н, ж, ш, ц, ч* перед *я, ю, є, ї*.

Написання префіксів *роз-, без-, через-, з-, с-, пре-, прі-, при-*. Перехід *з-* у *зі-*

з метою уникнення збігу приголосних.

Правила переносу слів. Сполучення *дж, дз* при переносі. Апостроф і м'який знак при переносі. Склади з однієї літери. Перенесення складних слів, аббревіатур, прізвищ з ініціалами, умовних скорочень.

Правопис слів іншомовного походження. Передача голосних і приголосних звуків у словах іншомовного походження. Подвоєні й неподвоєні приголосні. Групи приголосних із голосними. Вживання апострофа і м'якого знака в словах іншомовного походження. Відмінювання слів іншомовного походження.

Написання складних і складноскорочених слів. Загальні правила правопису складних слів. Сполучні голосні. Написання разом, окремо або через дефіс складних слів. Прикладка. Правопис складноскорочених слів.

Розділ 2. Морфологія. Частини мови.

Іменник. Написання іменників. Відмінювання іменників. Невідмінювані іменники. Закінчення - *а* (- *я*) або - *у* (- *ю*) в родовому відмінку однини іменників II відміни. Написання та відмінювання прізвищ. Особливості відмінювання імен по батькові.

Прикметник. Написання прикметників. Тверда і м'яка група прикметників. Особливості відмінювання прикметників. Ступені порівняння: проста і складена форма. Зміна основи деяких прикметників. Прикметники, що не утворюють ступенів порівняння.

Числівник. Написання числівників. Розряди числівників за значенням і за будовою. Зв'язок числівників з іменниками. Особливості відмінювання числівників. Написання чисел словами у словосполученнях і реченнях.

Займенник. Написання займенників. Розряди за значенням. Особливості відмінювання. Правопис складних (неозначених і заперечних) займенників.

Прислівник. Розряди, творення і правопис. Прислівник як частина мови. Розряди прислівників за значенням. Творення прислівників від інших частин мови. Утворення ступенів порівняння. Правопис складних прислівників. Правопис прислівників із префіксом *по* -.

Прийменник. Прості, складні і складені прийменники. Вживання прийменників із формами непрямих відмінків.

Сполучник. Прості, складні і складені сполучники. Сполучники сурядності та підрядності.

Частка. Групи часток за значенням. Словотворчі і формотворчі частки.

Вигук. Творення вигуків. Розряди вигуків за значенням.

Розділ 3. Синтаксис і пунктуація.

Словосполучення. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження. Речення з відокремленими членами. Поняття про ускладнене речення. Просте речення з однорідними членами. Однорідні члени речення. Сполучники і розділові знаки при однорідних членах речення. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення. Поняття й умови відокремлення другорядних членів речення. Відокремлені прикладки. Уточнювальні члени речення.

Звертання, вставні слова, сполучення слів, речення. Способи вираження і виділення звертання. Значення вставних слів, сполучень слів і

речень, вживання розділових знаків.

Складне речення. Типи складних речень. Сурядний, підрядний і безсполучниковий зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки у складносурядному реченні.

Складнопірядне речення. Головна і підрядна частини. Види підрядних речень (означальні, з'ясувальні, обставинні). Складнопірядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового та безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

ІІІ. ФОРМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Формою проведення вступного випробування з української мови є диктант, текст якого укладає голова предметної екзаменаційної комісії та затверджує т.в.о. директора ліцею.

Під час підготовки варто враховувати тематику текстів, орієнтовно визначену в соціокультурній змістовій лінії навчальної програми.

За обсягом тексти диктантів повинні містити 160-170 слів.

Визначаючи кількість слів, ураховують як самостійні, так і службові частини мови.

На проведення вступного випробування відводиться 1 астрономічна година. Відлік часу ведеться від початку читання членами предметної екзаменаційної комісії тексту.

Текстів диктанту, які мають міститися в конвертах, опечатаних та скріплених печатками приймальної комісії, має бути не менше трьох.

В одній із аудиторій, де проводиться вступне випробування, один із кандидатів на зарахування (за бажанням) обирає конверт із текстом диктанту

(число копій має відповідати числу аудиторій, у яких проводиться вступне випробування з української мови).

Методика проведення диктанту традиційна, однак під час вступного випробування має певні особливості, зокрема: спочатку член предметної екзаменаційної комісії читає весь текст, після чого не дає ніяких пояснень щодо його змісту, лексичного значення слів, правописних особливостей. Після прочитання всього тексту читає перше речення. Далі це речення диктується для запису частинами, як правило, один раз. Після того, як кандидати на зарахування запишуть речення, член предметної екзаменаційної комісії читає його повністю з метою перевірки. Таким чином диктується кожне речення тексту. Член предметної екзаменаційної комісії обов'язково вказує місце поділу тексту на абзаци. Після запису всього тексту він читає його ще раз, роблячи більш тривалі паузи між реченнями, надаючи змогу кандидатам на зарахування ретельно перевірити написане й виправити допущені помилки.

Текст потрібно диктувати виразно, відповідно до норм літературної мови в такому темпі, щоб кандидати на зарахування встигли вільно його записати.

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- повторювані помилки (в одному і тому ж слові, яке повторюється в диктанті кілька разів) вважаються однією помилкою; однотипні помилки (на одне й те саме правило), але у різних словах вважаються різними помилками;
- розрізняють грубі помилки й негрубі (винятки з усіх правил; написання великої букви в складних власних назвах; правопис прислівників, утворених від іменника з прийменниками; заміна одного розділового знака іншим; заміна українських букв російськими, випадки, коли замість одного знака поставлений інший; випадки, що вимагають розрізнення не і ні – у сполученнях не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не..., ніщо інше не ...; пропуск одного зі сполучуваних розділових знаків або порушенні їх послідовності);

(число копій має відповідати числу аудиторій, у яких проводиться вступне випробування з української мови).

Методика проведення диктанту традиційна, однак під час вступного випробування має певні особливості, зокрема: спочатку член предметної екзаменаційної комісії читає весь текст, після чого не дає ніяких пояснень щодо його змісту, лексичного значення слів, правописних особливостей. Після прочитання всього тексту читає перше речення. Далі це речення диктується для запису частинами, як правило, один раз. Після того, як кандидати на зарахування запишуть речення, член предметної екзаменаційної комісії читає його повністю з метою перевірки. Таким чином диктується кожне речення тексту. Член предметної екзаменаційної комісії обов'язково вказує місце поділу тексту на абзаци. Після запису всього тексту він читає його ще раз, роблячи більш тривалі паузи між реченнями, надаючи змогу кандидатам на зарахування ретельно перевірити написане й виправити допущені помилки.

Текст потрібно диктувати виразно, відповідно до норм літературної вимови в такому темпі, щоб кандидати на зарахування встигли вільно його записати.

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- повторювані помилки (в одному і тому ж слові, яке повторюється в диктанті кілька разів) вважаються однією помилкою; однотипні помилки (на одне й те саме правило), але у різних словах вважаються різними помилками;
- розрізняють грубі помилки й негрубі (винятки з усіх правил; написання великої букви в складних власних назвах; правопис прислівників, утворених від іменника з прийменниками; заміна одного розділового знака іншим; заміна українських букв російськими, випадки, коли замість одного знака поставлений інший; випадки, що вимагають розрізнення не і ні – у сполученнях не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не..., ніщо інше не ...; пропуск одного зі сполучуваних розділових знаків або порушенні їх послідовності);

- орфографічні та пунктуаційні помилки на правила, що не включено до шкільної програми, виправляють, але не враховують. Також не вважають за помилку неправильну передачу так званої авторської пунктуації;
- за наявності в диктанті більше п'яти виправлень оцінка знижується на один бал.

Нормативи оцінювання диктанту

Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше
2	13-14
3	11-12
4	9-10
5	7-8
6	5-6
7	4
8	3
9	1+1 (негруба)
10	1
11	1 (негруба)
12	0

- орфографічні та пунктуаційні помилки на правила, що не включено до шкільної програми, виправляють, але не враховують. Також не вважають за помилку неправильну передачу так званої авторської пунктуації;
- за наявності в диктанті більше п'яти виправлень оцінка знижується на один бал.

Нормативи оцінювання диктанту

Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше
2	13-14
3	11-12
4	9-10
5	7-8
6	5-6
7	4
8	3
9	1+1 (негруба)
10	1
11	1 (негруба)
12	0

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко О. Було-стало: зміни в правописі / О. Авраменко. Київ: Видавництво Даринка, 2019, 40 с.
2. Авраменко О. Збірник диктантів. 9 клас. ДПА – 2021. К.: Грамота, 2019, 56 с.
3. Авраменко О., Тищенко О. Українська мова. Правопис у таблицях, тестові завдання / О. Авраменко. О. Тищенко. Київ: Видавництво Книголав, 2020, 200 с.
4. Бойчук В.М., Стратулат Н.В., Яслик В.І. Інновації в українському правописі 2019 року: навчально-методичні рекомендації. Київ-Івано-Франківськ, 2020. 20 с.
5. Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення. Видання друге, істотно доповнене. Київ : КММ, 2019. 208 с.
6. Граматика української мови в таблицях за оновленим правописом / Святослав Вербич. Київ: Видавництво Арії, 2022. 128 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
2. <http://slovopedia.org.ua/>
3. <http://www.mova.info/>
4. <http://testzno.com.ua/>
5. <https://webpen.com.ua>